

VELI DEDI

MATERIAL LEKSIKOR NGA KRAHINAT

Në këtë numër po vazhdojmë¹ të botojmë fjalë e shprehje të krahinës së Gollapit (Gollak) që janë kumtuar nga Veli Dedi.

Fjalët si dhe shpjegimet e ilustrimet e tyre me shembuj janë dhënë nga autori, kurse redaktimi e përgatitja për shtyp e këtij materiali është bërë nga Jani Thomaj e Pavli Haxhillazi, bashkëpunëtorë shkencorë në Institutin e Gjuhësisë e të Letërsisë.

Redaksia.

ánëse – ja f. sh. – a, – at dy dërrasat anësore të shtratit të qerres: *Dy kresat e dy anësat e kerrit bajnë një si arkë ku vihet barra.*

ánëz – a f. sh. – a, – at thupër e vogël që fikson fydzën në drugë.

bërhóz – i m. byku i barit, bëzhdila: *Asht djegë sana që ka pre e asht ba bërhoz nga dielli.*

ble – ni m. sh. nj, –njtë tufë: *Ja nduka një ble flokësh. Një ble lesh. Bleni i flokëve.*

blejzòj kal. e kthej në blenj, bëj tufa - tufa: E blejzoi leshin

bléjz ë – a f. sh. – a, – at lëkura e kërpit a e lirit, që, kur rrihet, del si fije e përdoret për litarë etj.

bòllëz – a f. sh. – a, – at, një nga dy drurët, që vihet poshtë sajës, mbi të cilat rrëshqet saja: *Bollëza e sajit.*

breván – e mb. i pangopshëm, grykës, i babëzitur: *I ka të gjithë njerëzit brevanë e s'po ja del së paku me i ngi me bukë.*

brévem vetv. bëhem i pangopshëm, më hyn breva: *Jam brevë*

brév ë – a f. i ka hyrë breva në bark. Është i pangopshëm, i babëzitur, me uri të pashuar: *I ka hyrë breva në bark e s'po ndin të ngopun.*

brévtë (i, e) mb. brevan.

búçet vetv. kryen aktin seksual (për qentë): *Kudra buçet.*

buçúk – u m. sh. – ë, –ët shinik (masë drithërash e bërë prej druri, që merr rreth 20 kg.).

bukaník – e mb. që është pjellore e jep shumë bereqet (për tokën): *Vend bukanik ky i fshatit tonë; tokë bukanike ke marrë.*

byrýtet vetv. pëllet e gërmon dheun me kembë, bërlyket, kapet me të tjerë (për kaun): *Kur byrytet kau, pëllet e shikon kaun tjetër shtremaz. Kiet byryten njeri me tjetrin para se të rroken.*

byrýtj e – a f. veprimi sipas foljes byrytet

celin ë – a f. sh. – a, – at, vjet. armë e vjetër brezi që ndizte me bricak, pish-toll: *Dy celinat mbetshin shkretë; Pse nuk ndez njana vetë, | Gjak për gjak me Cenën me mbetë kr. pop.*

cik – u m. lëngë i shtrydhur nga frutat, a i zjerë: *Po pikon cik dardha; Ma jep oshavin me shumicë cik; I ka dalë ciku; Ja kemi pi cikon.*

cikóhet vetv. cikon.

1) Shih në «Studime filologjike,» Nr. 2, 1972

çikòn jakal. nxjerr lëng: *Po cikon molla.*

cikshëm – me (i, e) mb. i lëngshëm;

cubàk – e mb. cub.

cubòj kal. i pres bishtin një kafshe (qenit), maces, kalit, etj.): *Ja cuboi bishtin kalit*

cúkël – la tufë leshi.

cuklán – i mb. përb. me lesh cukla – cukla, tufë – tufë: *Njeri cuklan, grue cuklane.*

cullán – e mb. barkmadh, që e ka mullën të madhe: *Njeri cullán.*

cullanják, – e mb. përb. barkmadh, që e ka mullën të madhe, që s'ka të fryrë: *Njeri cullanjak.*

cullë – a f. sh. –a, –at. përb. barku i madh i njeriut ose i thiut, mullë (me përbuzje) *A e mushe cullën me bukë; Culla e thiut!* (sharje).

cullím – i m. veprimi sipas kuptimit të foljes *cullohem*. *Cullimi asht i keq.*

cullohem vetv. më rritet mulla (thuhet me keqardhje): *Kam fillu t'cullohem.*

çaravesh kal. –a, –ë hap, përvesh (buzët, plagën etj): *Çaravesh buzët.*

çaraveshan – e mb. që rri me gojë hapët a me buzë të përveshura.

çaraveshet vetv. pës. *M'u çaravesh plaga.*

çaraveshun (i, e) mb. çaraveshan.

çatallohem vetv. 1. Shpartallohem, nuk mbaj rregull fare: *Asht çatallue krejt.* 2. kapardisem.

çepoj kal. i bie dikuj fort me dru: *I çepoj me një dru n'krye.*

çergar – i m. sh. –ë, –ët ai që bën cerga (*çergë* = lloj qilimi me lesh dhie, që shtrohet mbi shtrojën prej bari ose mbi dyshek).

çkalafen kal. –eva, –yer 1. Përziej plehun, nakatos: *Mos e çkalafen plehun.*

2. Fig. I nxjerr të larat e të palarat (një njeriu).

çkoçit kal. –a, –ë ndaj nga eshtra mishin: *çkoçite mishin nga ashti.*

çkosun palak. (pash) *çkosun të koftë!* = Bravo të qoftë, të lumtë; *tron: çkosuni të koftë se e mbajte fjalën* = (Kur nuk e mban fjalën).

çomillë – a f. sh. –a, –at dru i madh, hu që përdoret për të rrahur: *U rrahën me çomilla; I ra me një çomillë në krye.*

çnduk kal. –a, –ë shkul pendët, qimet etj.; *çnduke pulën; çnduk delen.*

çndükun (i,e) mb. që i janë shkukur pendët a qimet: *pulë e çndükun; dele e çndükun.*

dah – u m. afshi i zjarrit: *Deri këtu po më vjen dahi i zjarmit.*

daják – u m. sh. –ë, –ët. varrë druri e madhe që përdoret për të rrahur hunjtë e garrdhit e për t'i ngulur në tokë. Fraz. *E kanë këputë në dajak* = E kanë rrahur shumë.

dák ë – a f.sh. –a, –at dangë (shenjë dalluese në trup të njeriut).

damarósh – e, mb. 1. Që ka shumë damarë; që është damarë-damarë: *Goshë, goshë damaroshë, prit se të jap ujë me shoshë (këngë-lojë).* *I ka duert damaroshe.* 2. Që bën dëme pa dashje.

dámës, – i m. sh. –ët. ai që ka bërë dëme, dëmtor: *Ja erdhi damësi që na ka damtue arat; Ja po vjen damësi i punës; A ke folë me damësin ma përpara?*

dámës – e mb. që bën dëme, që është i prirur për të dëmtuar, dëmtar.

dámëse – ja f.sh. –e, –et, fem. e *damës* – i.

dejz – í m.sh. –it, Bot. Bimë barishtore, e ulët me fletë të gjera plot dejë, që përdoren për t'i vënë mbi plagë për të shpërthyer qelbin, dell: *gjethe dejzi.*

drogsht – i m. sh. –e, –et bot. *drokth*

drogshtinë, -a f. sh. -a, -at. vend me drogsht (drokth): *N' drogshtinë majmet bagëtia.*

drogshtó kal. -ova, -ue 1. kullos bagëtinë nëpër drogshtina: *E drogshtoj bagëtinë* 2. jo kal. rritet a lulëzon drogshti (drokthi): *Kanë drogshtue, malet; Në vjeshhtë drogshton mali.*

dromáde - ja f. zool. 1. gamile, deve. 2. fig. grua me trup të shëmtuar, e kërrusur: *Dromadja e dreqit.*

duq - i m.sh. -a, -at kokërr ose toptth: *Ka ba një duq me lecka; Gjuhen fëmijët me duqa bore. I kanë dalë cicat duq. I kanë dalë sytë duq. I kanë dalë faqet duq prej shëndetit.*

dypçik - u m. qyta e pushkës.

dyshtëm e - ja f. dyshemeja e qerres, pjesa e poshtme e qerres: *Ngarkon drith n' dysheme t'kerrit; Ngarkoj dyshemen e kerrit me thasë mielli.*

fijëzò kal. -ova, -ue bëj fije - fije, çthur, ja heq fije-fije: *Ja fijëzova flokët = ja shkula flokët fije-fije. Fijëzoi pëlhurën.*

finël - la f. sh. -la, -lat copë e vogël, çikë.

fi'na - fi'na ndajf. copa-copa, copë e çikë: *Baj finla-finla = shqyej copa-copa, finloj; Ujku delen e bani finla-finla.*

finlò, kal. -ova, ue shqyej copa-copa, bëj copë e çikë, bëj finla-finla: *Ujku delen e finloi.*

fisht - i m. sh. -a, -at. 1. Pjesa e butë e drurit të shtogut, zemra e shtogut, palca e shtogut. 2. Tuli i bukës së mbrume: *Nole, Nole, ku m'je rritë. Në kodër të zezë, në bukë të grytë. | Buka e grytë fishta-fishta. | Qafa e Noles gishta-gishta (kr.pop.)*

flas kal. jap fjalën për ta martuar: *E kam folë vajzën.*

flúçkë - a f. pjesa e ngjizur e qumështit kur i veçohet hirra.

fund - i m. qer: *Fundi i petëve.*

fýdëz - a, f. sh. -a -at. pjesë e drugës ku mblidhet leshi rreth e qark: *Fydëza asht prej shtogu.*

gamil - i m. tjerrë prej leshit të devesë: *Më bleni ca gamil për të qenitur me ta.*

gemë - a f. syshtrembër, i vëngër, i gemitë: *Ik or gema e thiut, se s'ta kam frikën! Gema e dreqit! Nuk tutem prej teje.*

gan palak. Fraz.: *M'ka mbetë gan në zemër = jam merakosur së tepërmi, më ka mbetur merak: M'ka metë gan në zemër që më vdiq djali pa ja dhanë një pikë ujë. M'ka metë gan në zemër për ta ble një tesh (rrrobe) po nuk mu kanë bullnisë (ndodhur) parat me vete.*

gemájk ë - a f. sh. -a, -at. vëngoshe: *E ka marrë për grue një gemajkë, mos me e pa me sy.*

gemán, - i m.sh. -ë, -ët ai që shtrëmbëron sytë, vëngosh.

gemàn - e mb. që vëngëron sytë, që shtrëmbëron sytë vetë (jo nga ndonjë sëmundje).

gemáne - ja f. vëngoshe.

gémem vetv. u-a, -ë bëhem vëngosh (nga një sëmundje), bëhem i vëngër (kur bie një sëmundje): *M'u gem djali.*

gemim - i m. veprimi sipas kuptimit të foljes gemohem.

gemtë (i, e) mb. 1. I vëngër, syll (prej natyre) 2. Që e jep të shtrëmbëruar a të shformuar diçka (për pasqyrën): *Pasqyrë e gemitë; Pasqyra e gemitë ta jep fytyrën e shtremtë* (edhe si proverb.); *Je parë në pasqyrë të gemitë* (nuk e vlerëson veten siç je, aq sa je po më të madhe e më të fuqishëm).

gërrát (edhe gërras) jokal. bën grra-grra (për korbat): *Korbat gërratin kudo që janë. Edhe sorrat gërratin.*

gërràtj e – e f. sh. **-e, -et**, veprimi dhe rezultati sipas kuptimit të foljes *gërrat* dhe *gërratem*.

gërràtem vetv. turrem drejt një vendi, dyndem: *Tanë gjindja asht gërratë me pa atë. Nga të gjitha anët gërraten njerëzit në një vend.*

glac/ë – a f. *Prej pike e në glacë* – nga e keqja në më të keqe, nga shiu në breshër: *Desht me përshtue, po ka ra prej pike e në glacë.*

glaci'm, -i, m. veprimi sipas kuptimit të foljes *glacon*.

glaci'tje – a f. veprimi sipas kuptimit të foljes *glacon*.

glàcj e – a f. veprimi sipas kuptimit të foljes *glacon*.

glacón jokal. (= *glason*) bën glasë (për shpendët): *Pulat në koçak kanë glacue poshtë. Prej lisi kanë glacue serrat në tokë.*

glacúem – it (të) as. veprimi sipas kuptimit të foljes *glacon*.

gogësim – i m. veprimi sipas kuptimit të foljes *gogësoj* dhe zëri që del kur gogësojmë.

gogësòj jo kal. më vjen tharët në fyt dhe shtrengohem duke nxjerrë një zë.

gojëzim – i m. veprimi sipas kuptimit të foljes *gojëzohem*.

gojëzòhem vetv. kapem me fjalë goja-gojës me dikë (kur gozhdohem me dikë në muhabet).

gojëzoj, kal. u bëj gojëza (kllapa) dy drurëve për t'i bashkuar e për t'i mbërthyer bashkë (kur bëjmë mobilje e orendi).

goni' – a f. bollëk: *Simjet bukën e kemi goni* (me bollëk)

goshë – a f. sh. **-a, -at** dele me brirë: *goshë, goshë damaroshë* (prit se të jap ujë me shoshë (këngë - lodër) Fig. grua budallaqe: *Oj goshë A e ke njoftë burrin?*

gozhdar – i m.sh. **-ë, -ët**. Kuj hekuri, qajkë që bashkon shtizën e qerres a të parmendës me zgjedhën.

gurájë – a f. vend, tokë me gurë.

gurshák – u m.sh. **ë, -ët** një gur i butë, i vogël gdhendur me brisk rrumbullak e me një vrimë në mes që vihet në fund të boshtit të tjerrjes: *gurshaku bahet prej gurit të mellit* (= gur i butë, i bamë prej zalli shtuf) dhe ka formë kupëcore.

harrnabýth – i m. keq (arna byth) njeri që nga kërnacia rri me tesha të grisura.

harrnabýthe – ja f. keq. (= *arnabythe*) ajo që mban tesha të grisura e me arna nga kërnacia.

has – i m.sh. **-ë, -ët** ngrënës i madh, llupës: *Ai asht has.*

hopurán – e mb. që i kërcen mendja, që i hipen damari.

hopuróhet vetv. i kërcen mendja, i hipen damari, nxehet: *Hopurohet ai.*

horóz ndjf. gati për t'u zënë me një njeri, rri mprehur, në majë të gishtave për t'u zënë me një tjetër: *Rri horoz si knuesi në pleh* (ndoshta lidhet me *horoj* që ka fj. i gj. shqipë, 1954)

horozóhem vetv. rri gati, në maje të gishtave për t'u zënë me një tjetër.

hotózë – a f. sh. **-ë, -ët** shami mëndafshi, e bukur, e hollë që e lidhin gratë në kokë, në pjesën e ballit vjen më e gjerë, dhe lidhet pas. Ka formën e diademës dhe është mbushur me gjëra zbukurimi, para të vjetra etj: *Po lante hotozën.*

hullózë – a f. lëng i hollë me qumësht, djathë, tëlyne që përdoret për të zbutur byrekun e tjerë.

Jerdám ndajf. *báj jerdam* = krekosem kur jam i veshur mirë, krekosem për trupin e bukur.

kacubác – e mb. që bën kacuba.

kacubàn – e mb. lozanjar, lodërtar: *E ka nana djalë kacuban.*

kacubásh – e mb. që bën lojra ,ojna, lozonjar, lodërtar: *Të ka nana djalë kacubash.*

kacubë – a f. sh. –a, –at, përkëdh. Lodrime, hedhje e kërcime përdhëdhelje e llastime që bën fëmija ose një kafshë (zakonisht qeni) ndaj një të madhi në shenjë dashurie dhe për të fituar dashurinë e përkëdheljet e tij: *Ban kacuba ose e ka marrë malli. Më kanë pëlqye gjithnji kacubat e tij.*

kacuboj, jokal. bëj kacuba, hidhem e lodroj, bëj gjeste foshnjore të këndshme me të cilat kërkoj dashuri e përkëdhelje.

kacupër, – i m. fëmijë a njeri me këmbët jashtë mbi gju.

kacupër – e mb. që i ka këmbët deri mbi gju jashtë, se ka fustan e këmishë të shkurtër (zakonisht për fëmijë): *Ka dalë me këmishë të shkurtër, kacupere, e do ftohet. Ke dalë me kambë jashtë, kacuper*

kacupere – ja f. vajzë a grua me këmbët jashtë mbi gju.

kacupérem vetv. dal me tesha të shkurtëra e me këmbë jashtë: *Pse je kacuper kështu?*

kaçarótë – a f.sh. –a, –at kreshtë e mishtë që e ka gjeli mbi kokë, lafshë: *Gjel me një kaçarotë, gjel me dy kaçarota. Kaçarotë i thonë edhe kreshtës së pulës: I asht varë kaçarota pulës si lacek mbi kaçep*

kaçép – i m.sh. –ë, –ët Sqepi i çdo shpendi: *Kaçarota e pulës varet mbi kaçep si lacek: Pikthi çpon drunin me kaçep.*

kalaboshán – e mb. që ka humbur besimin në vetvete, që ka zënë veshët.

kalabóshem vetv. humb vullnetin dhe forcën fizike, bie fizikisht e moralisht, squllepsem e mërzitem: *Pse je kalaboshë kështu?*

kalabóshj e – a f. veprimi sipas kalaboshem;

kalabóshun (i,e) mb. që ka humbur vullnetin e forcën fizike, i mërzitur.

kallidán mb. krejt i vetëm, fare pa njeri: *A ke kend? Jo, kallidan vetëm kam mbetë.*

kallumák – e mb. qyqar, që ka mbetur vetëm.

kallumán – e mb. që ka mbetur vetëm pasi i kanë vdekur të gjithë, kalli i vetëm i panjeri, beqar e pa prindë: *kam mbetun kalluman* = më kanë vdekur të gjithë.

kallumáne – ja dhe **kallumajkë** – a f. qyqare, femër që ka mbetur vetëm.

kallumòhem vetv. mbetem vetëm e i mjerë: *Jam kallumue nga vdekja e burrit.*

kallumúem – e(i,e) mb. që i ka vdekur dikush e ka mbetur si qyqar.

kallush – i, m. sh. –e, –ët, 1. Dash i zi në fytyrë e i bardhë në trup. 2. Njeri me sy të zes e me vetulla të trasha

kallushán – e mb. *Moj e mirë, synin kallushë. Qenin tand ta vrafsha pushkë, Qenin tand q'atë qenin e zi, Jam kanë pramë s'më ka la me hi (pop.); Cilli a Rexha s'mund po e di. Q'aj mëshitetun për xhami kallushan, mustaqezi (pop.)*

kallúsh ë – a f.sh. –a, –at dele e zezë në fytyrë dhe e bardhë në trup ose vetëm e zezë në sytë.

kambadorán – i m.sh. –ë, –ët., ai që bie këmba doras, ai që ecën këmba-doras.

kanác – i m.sh. –e, –ët shami koke, prej liri, prej pambuku, qenari që e lidhin gratë në majë të kokës: *Gratë e Rekës kanë kanacë.*

kashati'm – i m. veprimi sipas kuptimit të foljes *kashatoj*.

kashatój kal. –ova, –ue. ndaj bukën në kafshata – kafshata: *Kashatoje bukën.*

kashtálle – ja (edhe *kashtillë*, –a). Kërçelli i kërpit, po t'i hiqen fletët dhe kura, pjesa e fortë e trupit të tij.

katrrí'set vetv. kacavirret: *Maca katrriset në lis.*

kavëullëk – u m.sh. –ë, –ët gardh i thurur me patavra si dhe vendi që rretho et

me këtë lloj gardhi, ku mbahen bletët. Quhet edhe *tallpar-i*: *Kavanllëku i bletëve*.

këmb ë – a f.sh. –ë, –ët *Ja kthej kambë e n'dorë* = ja kthej në vend, në çast, aty për aty, *Ja kthen përgjigjen kambë e n'dorë*.

kënatë – a f.sh. –a, –at shtëmbë balte: *Mora kënatat me shkue n'krue*.

kërcunuém – e (i, e) mb. i mbetur shkretë, pa njeri, i pa shpresë.

kërcúnem vetv. kërcunohem.

kërcunohem vetv. (kërcunohem) mbetem kërcu, pa njeri, më vdesin të gjithë, mbetem pa njeri e pa shpresë në jetë: *jam kërcunue për tanë jetën*.

kërcunój kal. bëj që të mbetet pa njeri; bëj që të mbetet pa shpresë në jetë: *Do ta kërcunoj atë grue se do t'i vras burrin*.

kllápë – a f. gjumi që të zë ndenjuri.

kllapít em vetv. u, –a, –ë, bie në kllapë, më zë gjumi ndenjuri: *Po kllapitem*.

koçák – u m.sh. –ë, –ët. kotec, qymez pulash, kurjak (jo: thark derrash, si Fjalori i gjuhës shqipe, 1954). *A i ke myllë pulat n'koçak? Ka hi iriqi n'koçak dhe i ka hangër zogjt e pulës*.

kokëshini'k – e mb. shar. që e ka kokën të madhe sa një shinik.

konóp – i m. bot, Kërp.

kopi'stër palak *Mbeti kopistër* = mbeti top në vend, i vrarë, *ka mbetë mbi borë kapistër; M'u kanë ba këmbët kopistër nga të ftohtit; E vrau e la kopistër*.

kotár – i m.sh. –ë, –ët vend i thurur mirë me gardh thuprash të holla, i mbuluar apo i pambuluar, ku fusin qingjat ose kaçat për t'i ndarë nga dhentë a dhitë (nënat e tyre): *A e ke thurë kotarin për edhat? Lëshoi shtjerrat nga kotari se i molëm dhentë*.

kótem vetv. dremit: *Po kotem*.

kótje – a f. veprimi sipas kuptimit të foljes *kotem*: *S'asht e mirë kotja*.

krésë, –a sh. –a, –at dërrasa e përparme ose e prapme e shtratit të qerres: *Kresë quhet zakonisht ajo e përparshmja e kerrit*.

krésk ë – a f.sh. –a; –at kaçarotë.

krómëz – a f. mjek. kromë: *M'ka ra kromëza e po kruhem*.

kromëz ák – e mb. që ka kromën, kromash.

krrabëzój kal. dhe jokal. –ova, –ua punoj me krrabëza, thur triko a çorape me krrabëza: *Gjithë ditën krrabëzon. Krrabëzój çarapet*.

kúdër – ra f.sh. –a, –at. femra e qenit, buçë, bushtër: *Kudra buçet*.

kukám ë – a f.sh. –a, –at zëri i disa njerëzve që bërtasin «ku-ku» me rast vdekjeje a fatkeqësi tjetër: *Ish kukamë e madhe atje, kish dekë baba*.

kuskún – i m.sh. –ë, –ët nënbishtëza e shalës a e samarit: *Ndale kalin se i ka ra kuskuni*.

lácék – u, m.sh. –ë, –ët pjesë të vogla të tulta, zakonisht në ngjyrë të kuqe, që u varen disa pulave e gjelave nën gushë: *Ju kanë varë këndesit lacekët kuq si gjaku. Asht pulë e mirë, soj, pse i ka lacekët e gatë (= e gjatë) e të kuq*.

lagsht, – i m. Vesë: *Ka ra lagsht*.

lagshtón jokal. bie vesë (përdoret rrallë)

laramanlivádh – i m. euf. gjarpër i larmë që rri livadheve. Përdoret sidomos në gjë e gjëza: *Cilin po e don, laramanlivadhin, apo tërnakopahijen (= derrin)*.

lérthë → a f.sh. –a, –at, bot. bimë barishtore me fletë të gjera e të gjata, që vijjnë pak të thata e djegëse në shije dhe hahen sallatë si lakër; rritet në shpate ku nuk ka shumë diell. Janë të ushqyeshme. Rritet kryesisht në muajt prill-qershor.

leshanák – e mb. leshatak.

lëkúqem vetv. skuqet pak sa, bëhet i kuqërremtë: *Ka fillu me u lëkuqë dushku: Ju lëkuq fytyra*.

lëkuqshëm (i) mb. i lëkuqtë.

lëkuqtë (i, e) mb. që sa ka filluar të skuqet, i kuqërremtë *E kam pa një uk (ujk) të lëkuqtë; Kishte vra një dhelpën të lëkuqtë.*

lik ndajf. tamëm, dik. *lik përmjet* = tamëm ndërmjet, në mes.

lik – ku m. sh. – q – qtë = liq.

livrit jokal. – a, – ë 1) Lëviz lehtë dhe shpejt një gjë e gjallë, libroj: *Po livrit n'çubë, Po livrit diçka n'dushk, Duket se po livrit një mi ndër magjë. Mos livrit* (për njeriun kur qëndron në përgjim). 2. Kal. lëviz lehtë diçka: *Mos e livrit pushkën po maje mirë në shenjë. As syni nuk i livrit* = si bën syu tërt, s'ka frikë fare.

lorëz – a zool. shpend nate që nxjerr një zë karakteristik, më i vogël se kukuva jka, me sy a trup si të bufit a hutit, që ushqehet me minj etj: *lorëza nuk është një lloj me papagallin.*

lorëzój jokal. 1. qan duke nxjerrë një zë të zgjatur (për lorëzën). *lorëza lorëzon* 2. fig. Zgjat më shumë se duhet tingujt e të folurit (për njerëzit.): *lorëzon tue folë.*

luhacë – a. f. sh. – a, – at një si djep i varur me dy litarë në një pemë, që përdoret për të tundur fëmijën, shilarës.

lurán – e mb. që ulërinë e bërtet gjithnjë nëpër shtëpi, që e ka zakon të ulërijë;

lurímë – a f.sh. – a, – at, ulërimë;

lurítje – a f. veprimi sipas *lurij*.

lurój jokal. – oi, –ue. edhe *lurij* Ulërin (ujku): *Lurojnë ujqit. Pse luron si uku?*

lyerth – i m. sh. –a një nishan që del në trup a në fytyrë të njeriut, si puçër e zezë: *Ka dy lyertha në faqe. Asht mushë me lyertha.*

lyerthán – e, mb. që ka shumë lyertha, që është i mbushur me lyertha në fytyrë.

lypsagjët – i m. sh. –ë, –ët ai që e kërkon vetë belanë.

máhcë – a f. sh. –a, –at, spango (gjalmë) që lidh sythet kundruell opingës dhe pastaj lidhet në kyç të këmbës.

mavít kal. e bëj mavi, e ngjyey në mavi, mavijoj.

mavítem vetv. bëhem ngjyrë mavi, mavijosem: *Asht mavitë nga të ftoftit. Ju zu fryma e u mavit në fytyrë.*

mavítun (i, e) mb. që është bërë mavi (i ngjyer nga të ftohtit etj.), i mavijosur.

mbájtës mb. që mbahet nga njerëzit për të pirë në dele të tjera kur s'ka e ëma qumësht: *T'ka msu dada zi e ma zi. Zi e ma zi si kingjiu majs/Kah shkon dada i vjen përmas.*

mbështjéllëse – ja f.sh. –e, –et pelenat që mbështjellin fëmijën, strukë.

mbulójsë – a f.sh. –a, –at 1. Rrobe që mbulon, fëmijën në djep: *Sipër fëmijës i hidhet mbulojsa. Mbulojsat lidhen mbi kaptell që ëmija të ketë ajër.* 2. Kapaku vegshit.

méll – i m. Gur i butë, i gdhendshëm, me përbërje ranore. Përdoret për gurshakë. I ngjan shtufit. (Krh. Fjalori i gjuhës shqipe. 1954: *mellë* – a)

merrnják – e mb. që përvetëson, që merr e grabit gjënë e huaj, egoist e grabitqar: *Feudalët kanë kenë merrnjakë.*

merrnják – u m. sh. –ë, –ët grabitës.

merrnjáké – ja f.sh. –e, –et. grabitëse.

mestít kal. zbut një byrek duke i hedhur yndyrë, lëng bulmeti etj. *Mestite byrekun.*

mësit – i, m. sh. –ë, –ët lajmësi, shkuesi: *I çoi mësitin.*

mësitój [edhe *mësitnój*] kal –ova, –ue I çoj shkuesin, lajmësin vajzës dhe e fejoj: *E mësitoj vajzën.*

micrrák – u m. sh. –ë, –ët ai që micrron.

micrráke – ja f.sh. –e –et ajo që micrron.

micrrím – i m. veprimi sipas kuptimit të foljes *micrroj*.

micrrój kal, ha pak nga pak si mica (macja): *Çka po e micrron bukën.*

miratóhem vetv. pajtohem me dikë që jam në armiqësi ose kur jam zënë.

mógë – a f. sh. –a, –at këpurdhë në trajtë myku, që zënë muret e vjetra të tuneleve, të kalave, të podrumeve, të shtëpive nga lagështia: *A mulue muri me mógë, Ka zanë muri mógë nga lagshtia.*

mórth – i m. sh. –a, –at mjek. kallo: *Më ka dal një morth në gisht të kambës.*

mótërz – a f.sh. –a, –at pe, fije që kalon në të njëjtin lik së bashku me një tjetër: *Dy fije në të njëjtin liq janë motërza.*

motërzím – i m. veprimi sipas kuptimit të foljes *motërzohen*.

motërzohén vetv. kalojnë dy fije a penj në një lik: *Janë motërzue fijet.*

mrrolak – u m. sh. –ë, –ët njeri mrrolak.

mrrolak – e mb. me fytyrë të vrerët, që rri gjithnjë i rrudhur në sy e në fytyrë, i zyrtë: *I ka zënë sytë me vetulla gjithnji mrrolake asht.* Edhe **mrrolak** – u m. sh. –ë, –ët, **mrrolake** – ja f. sh. –ë, –ët.

mrrolan – i m. sh. –ë, –ët njeri mrrolan.

mrrolan – e mb. mrrolak: *Ai është një njeri mrrolan i mërzitshëm, gjithnjë me fytyrë të vranët. Grua mrrolane s'i hek kurrë rrudhat nga balli, nga inati.* Edhe

mrrolan – i m. sh. –ë, –ët.

mrrolane – ja f. sh. –ë, –et vajzë e grua mrrolane.

mrrolje – a f.sh. –e, –ët rrudhja e ballit dhe e syve nga inati, nga përbuzja etj. *Mrrolja e ballit e shëmton njeriun.*

mrroltë (i, e) mb. i mrrolun: *me fytyrë të mrroltë terrinë nate.*

mrroltë ndajf. me inat, duke u ngrysur në fytyrë: *E shikon tjetrin mrroltë.*

mrrolun (i, e) mb. që ka rrudhur sytë e ballin nga inati, i mvrejtur, i ngrysur në fytyrë: *Gjithmonë, i mrrolun ky, ça ke? Pse rri i mrrolun?*

mys – i m. mez; kund. skaj: *A don skaj a mys? (për bukën).*

www